

	
א	א מ״י פ״ה מה׳ בית העמירה ה׳ ד׳
ב	ב מ״י שם ה׳ י׳
ג	ג א״י שם ה׳ י׳:
ד	ד מ״י שם ה׳ טו׳
ה	ה א״י שם ה׳ י׳:
ו	ו מ״י שם ה׳ יג׳:
ז	ז מ״י שם ה׳ יז׳
ח	ח מ״י פ״ו מהלכות ביאת מקדש ה׳ יא׳
	

שיטה מקובצת

א אמה והמזבח שלשים:
ב אמה ההיכל מאה תיבת החיל נמוק:
ג אמה נמוק:
ד אמה המזבח ששים תיבת מן ארת ל׳ נמוק:
ה ארבעה ומן הנסיו:
ו שברורים לשכת תיבת שבצפון נמוק:
ז הקדשים ועל כר בית הטבילה לכהן (ארת ה׳ נמוק):
ז שם היו מדיחין קרבי קדשים אות ש׳ ה׳ נמוק:
ח שבצפון לשכת שברורים נמוק:
ט בור הגולה והגלגל תיבת קבוע נמוק:
י א הכהונה שכל כהן אות ר׳ נמוק:
כ על תיבת וברוך ועל תיבת הקדשים נשמ׳ קל למעלה ועל תיבות שבנתיים נשמ׳ נקדוה למעלה על כל תיבה להורות כי לפי׳ד ראוי למחס׳:
סליק מסכת מדות התיבת המעתיק

אמר המעתיק והמסדר בלב נשבר מדבר בראויה ימי בחורתי קלו מני רץ ברוח ומלאכי שיבה ירבה ויאתיו ויסירו קשים רבים מי מנה כל יום ירום ככשע ביני ובין המות תש כני וכל לחי והדבר אין בי לא ידעתי ויום מותי ואנכי הולך שחוח אין בקדקי מוח ולא עפע ולא ריח ניחוח ואנא אמצא מנוח ולבי מלא אנחה איי לי מיום התוכחה על מה תהיה לי הבטחה עת אתן ריח וחושרבן ובידי אין תשרוה וקרבן

סעפי ישיבתי והם יורוני אולי תמצא מצוה אחת הקיימת לדורות אשר היא ממצות הקירות והיא תליץ בערך ביום הדין ותהיה לך למשמרות ותנה ה' אינה ברב חסדיו להוציא אור תעלומה את הגהות וחידושים אשר אסף וליקט הגאון ר' בצלאל אשכנזי ז"ל בעל שיטה מקובצת על סדר קדשים והנה באו לידי הגמרות שלמד הגאון רבינו בצלאל אשכנזי ז"ל וכתב בכת"ק הגהות על גמרא ורש"י ותוס' בהגות אמתיות אשר העתיק מתוך כת"י שהיה לו מהראשונים ושיטות מהראשונים תוס' הרא"ש תוס' היצוניות ותור"א תוס' רבינו פרץ תוס' מרבינו ברוך וגליוני תוס' וגליוני תוס' מהרא"ש ופי' מרגמ"ה ופי' מראב"ק תוס' טוך ופי' לא נודע למי רש"י כת"י הראב"ד והדור"ה ותוס' החסרים בדפוס תוס' בכת"י והנה אלו הגמרות כתב בס' קורא הדורות שראה אותם ורצה לקנותם ומסיבות מחלוקת שנעשה מה נמנע מלקנותם והנה ע"י סיבה זאת היו אלו הגמרות סגורות ומסוגרות ולא שופתם עין לראותם והנה ברבות הימים ושנים נשכח ויקר מציאותם וע"י שהיה כתובה אשכנזית ולא יכלו חור"י ספרדים לקרותם נעשו הפקר והי' מטושטש וכמת קטן והנה קמתי ונסתתי מתני ואורתי כנבור חלצי ולתת כח פיוני יגעתי ביגיעה רבה ימים ושנים להביט ע"י כלי זכוכית מגדל האותיות ולא נלאיתי מלהעתיקם שלשה פעמים ולמודע אני צריך כי נמצא עוד קובץ כת"י 6) מאלו הגהות והחידושים אצל החכם ה"ר יהודה אורלאי נ"י ואומרים מפי השמועה שהוא העתקת הרי"ש עדני ז"ל תלמידי הגאון רבי"א אולם נראה לכל עין וראה שלא העתיקם מנוף השי"ס אשר לפני כי בהקובץ הנ"ל חסר הרבה מהגהות ומחידושי הראשונים וגם אינו עולה בסדר נכון ומלבד שחסר במס' ובחסם עד דף כ"ג ואולם אנכי סדרתי בסדר נכון כ"א למקום הראוי והנה מה שנמצא מתוקן בהשי"ס חדשים דפוס ווילנא וזין לן העתקתי והנה בטחתי בחסד הבורא כי ימצא המעתיק רב עונג כי יאירוי עיניו בהגהות והפירושים הקידים ה' יאיר עיני להבין עמקי סודות תורותיו הקדושה כמ"ש גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ולקיים כל מצותי אמן:

הב"ר המעתיק והמסדר מתאבד בעפר וגל"י חבמי' הדור ומשתתחו מול הדרתם עמדם התלאות המצפצ"ל יום ג' מ"ו סיון שנת תר"ז ל"פ אברהם במוהר"ר צבי הירש ולצ"ה"ה אייזנשטיין מילידי עיר דארהוישפין תושב עה"ק ירושלים ת"ו

לז:

ר"מ

כל העורה היסא קפ"ו.
מגובה של עורת ישראל עד לאחרי הכפורת כמו שמפרש בלורך ורצנה קל"ה צעורת נשים שהרפוצ לא שונה שכותלי כל העורות כולן הולכות בשוה ובמישור מן האפון לדרום מפרש לך מה היה משמשת העורה הכנש לעצמו שלשים אורך מקום הטבעות כ"ד אמות שלמות של שיש בשש עמודים הננסים שניים צפרק שלשי והנוטר הוא עשרים וחמש אמות פרום אותו צין כנש לכותל מזה וצין מקום הננסין מלד א':

בבר הקדמנו בתחילת מסכתא זו שהשער השלישי משערי העורה שהיו צדרוס נקרא שער המים ונתבאר צגמרל דיומא (לא). שעל השער הזה היה מקוה המים שטובל צו כ"ג ציוה"כ טבילה ראשונה והיו המים צאים שמה ממעין שהיה שם שמו עין עיטס ועל טבילה זו אלמר ציומא שהיתה בחול כמו שפירשנו שם ונתבאר שהיתה לו ל"ג"א לשכה אלל מקוה זה על שער העורה וכפי הגרלה להם בתלמוד שלשכת העץ שצפון שהיתה לשכת כ"ג וגם כן לשכת פרהדרינ הנזכרת בתחלת כפורים ושלשכה זו שצדרוס על שער המים היא לשכת בית אצטניס שמשצניעם אותו שם ערד ויה"כ כמו שציארנו שם וכן נתבאר צגמרל יומא שלשכת הגזית תייה קדש ותיייה חול ויש לה שני פתחים אחד פתוח לקדש ואחד פתוח לחול ושתייה של חול הוא לצד מערב ובאומה המחלה יכולין לשבת לפי שכבר ציארנו שאין ישיבה בעורה אלא למלכי בית דוד:
ג פרוה. שם איש אמגושי שחמר צקייר העורה בלשכה זו כדי לראות העבודה ונהרג על כן נקראת הלשכה על שמו. הואיל וזכרנו כבר כיצור המונח ומלגום מדומיו וכן מלגום מדת ההיכל אני רואה לצייר עכשיו זורת העורה כולה ושיעורה ומדומיה לזכרה ולרצנה וכל מה שהיה זה מלשכות ואסמון אליה עורת נשים וצית המוקד ולא אתעסק צמידת ההיכל והמונח רק אצויר אותם כפי שמומם שהקדמנו צלי זכירת מדת כל חלק מהם הואיל והקדמנו אותו וזו היא הצורה הכללית שיעדנו אותה והנעמנו עליה צמקומות רבים מן המשנה (ב). הדרן עלך כל העורה

הפרות. ביומא [דף לה]. מפרש מאי פרוה אמגושא פרשי"י אדם מכשף עשאה וישראל הזה וכר' כדכתיב [עזרא ד] לא לכם [ולנו] לבנות בית ור"ח פי' שהיה מכשף אחד שעלה בדיעמו לראות [עבודת] כה"ג ביוה"כ בשעה שחקיטי קטורת ונשה מחולות מירושלים להר הבית ומצאוהו בלשכת בית הפרוה והרגוהו שם והיה שמו פרוה:
ד **אבא שאול אומר לשכת כה"ג** מילתא באנפי נפשיה הוא ולא קאי אדרכי אליעזר כן יעקב:
ה. בור הנזלה. ועשאוהו כשעלו מן הגולה:
לובש לבנים. מרוב שמחה:
סליק

מסורת השי"ס

ר"ש

6) יומא טז: [מנחות 15:א]
7) גי'ל היכל, א זמחם סב:
8) יומא יט, 9) מנחות כא:
9) ע"ש נסוס' ד"ה בלשכת,
10) תוספתא דסנהדרין פ"ו [ומוספתא דתגינה פ"ג]

פי' הרא"ש

א בל העורה. הנקראת מחנה שכניה טמא חייב עליה כרת:
ב הכבש והמזבח ס"ב. אע"פ שהמזבח היה ל"ב הכבש היה ל"ב בשטח הקרקע לא היו אצולים אלא ס"ב כי ב' אמות של הכבש היו פורחות כנגד אמה של יסוד ואמה סובב:
מן השולחנות צננסיין חן ד'. שולחנות של שיש ששינו בתמיד [דף לא:]: שעליהן היו מדיחין את הקרביים והא דהנן בתמיד פרק לא היה כופתיין [שם] הקרביים מדיחין אותן ג' פעמים כמעט:
על שולחנות של שיש שבין העמודים והכא תנן שהיו רחוקים מן הננסין ד': ציל שאחרים היו א"י האי בין העמודים לאו דוקא וקר ליה שפיר בין העמודים אע"פ שרחוקים ממנו ומיהא האי תנן בפירקין דלעיל ובתמיד פ' אמר להם הממונה [דף לז:]: שבהן תולין ומפשיטין על שולחנות של שיש שבין העמודים ציל דאחרים היו דא"א שתאה המבהמה תלוייה באותגלות ומנעת לשולחנות הרחוקים ד' אמות מן הננסים ותימה דלא חשיב מקום השולחנות ורש"י ז"ל תירץ 6) בפ"ק דלא צריך למיתני דהדבר מפורש ביוזקאל [מ] דאמה וחצי ארך כל א' ורחב כל א': והנותר. 7) מקום לה' היה בין הכבש ולכותל ומקום הננסים וגם מקום השולחנות:
ג לשכות בית הפרוה. ביומא [דף לה]. מפרש מאי פרוה אמגושא פרשי"י אדם מכשף עשאה וישראל הזה וכר' כדכתיב [עזרא ד] לא לכם [ולנו] לבנות בית ור"ח פי' שהיה מכשף אחד שעלה בדיעמו לראות [עבודת] כה"ג ביוה"כ בשעה שחקיטי קטורת ונשה מחולות מירושלים להר הבית ומצאוהו בלשכת בית הפרוה והרגוהו שם והיה שמו פרוה:
ד **אבא שאול אומר לשכת כה"ג** מילתא באנפי נפשיה הוא ולא קאי אדרכי אליעזר כן יעקב:
ה. בור הנזלה. ועשאוהו כשעלו מן הגולה:
לובש לבנים. מרוב שמחה:
סליק

6) צ"ל בפ"ק דיומא דף טז ע"ב:
7) צ"ל שצ"ל מקליה היה כי ופיוסור מקליה של נוחש העורה ועי' רש"י יומא טז: ד"ה כנא:

כל העורה פרק חמישי מדות

כל העורה היסא קפ"ו.
מגובה של עורת ישראל עד לאחרי הכפורת כמו שמפרש בלורך ורצנה קל"ה צעורת נשים שהרפוצ לא שונה שכותלי כל העורות כולן הולכות בשוה ובמישור מן האפון לדרום מפרש לך מה היה משמשת העורה הכנש לעצמו שלשים אורך מקום הטבעות כ"ד אמות שלמות של שיש בשש עמודים הננסים שניים צפרק שלשי והנוטר הוא עשרים וחמש אמות פרום אותו צין כנש לכותל מזה וצין מקום הננסין מלד א':

ג שם היו מולחין עורות קדשים. לך נקראת פרוה על שם עורות הפרים שזה דומיא דחצרותיה שנקראו על שם מעשיהן וזכר לדבר זה פרוים (ד"ה צ ג) שדומה לדס הפרים אלל בית טבילה שעל גבה פרוה מגושא צנאל ועשאה דומה לדומה:
בים טבילה. בחול שצנו על גב שער המים אמת נ"ל:
ד לשכת כ"ג. לשכת פרהדרינ:
היסא אחורי שסיין. אחד לשכת הגולה ואחד לשכת הגזית:
וגג שלשמן שוה. למעלה:
זור פגולה. מים ממקוים לשמים ואמנה המים להדמה:

הדרן עלך כל העורה

בית הכפורת: ב ¹ מן הצפון לדרום מאה ושלשים וחמש ² מן הכבש ולמזבח ששים ושתים מן המזבח לטבעות שמונה אמות ³ מקום הטבעות עשרים וארבע מן הטבעות לשלחנות ארבע מן השלחנות ולננסין ארבע ⁴ מן הננסין לכותל העזרה שמנה אמות ⁵ והמזותר בין הכבש לכותל ומקום הננסין:
ג ⁶ שש לשכות היו בעזרה שלש בצפון ושלש בדרום ⁷ שבצפון לשכת המלח לשכת הפרוה לשכת המדיחים לשכת ⁸ המלח שם היו נותנים מלח לקרבן לשכת הפרוה שם היו מולחין עורות ⁹ קדשים ועל גגה היה בית הטבילה לכהן גדול ביום הכפורים לשכת המדיחין ¹⁰ ששם היו מדיחין קרבי הקדשים ומשם מסיבה עולה לגג בית הפרוה:
ד ¹¹ שברדרום לשכת העץ לשכת הגולה לשכת הגזית לשכת העץ אמר רבי אליעזר בן יעקב שכחתי מה היתה משמשת אבא שאול אומר לשכת כהן גדול היתה אחורי שתיהן וגג שלשתן שוה לשכת הגולה שם היה בור ¹² קבוע והגלגל נתון עליו ומשם מספיקים מים לכל העזרה לשכת הגזית שם היתה ¹³ סנהדרין גדולה של ישראל יושבת ¹⁴ ודנה את הכהונה ¹⁵ וכהן שנמצא בו פסול לובש שחורים ומתעטף שחורים ויוצא והולך לו ושלא נמצא בו פסול לובש לבנים ומתעטף לבנים נכנס ומשמש עם אחיו הכהנים ויום טוב היו עושים שלא נמצא פסול בורעו של אהרן הכהן וכך היו אומרים ברוך המקום ברוך הוא שלא נמצא פסול בורעו של אהרן ¹⁶ וברוך הוא שבחר באהרן ובבניו לעמוד לשרת לפני ה' בבית קדשי קדשים:

הדרן עלך כל העורה וסליקא לה מסכת מדות

הדרן עלך כל העורה

אחר השלמת המסכתא יאמר זה ויועיל לזכרון בעזרת השם יתברך

ה'הדרן עלף מסכת מדות והדרף עלן. דעתן עלף מסכת מדות ודעתן עלן. לא נתנשי מינף מסכת מדות ולא תתנשי מינן לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי:

יאמר כן שלשה פעמים ואחר כך יאמר

יהי רצון מלפניך וי אלהינו ואלהי אבותינו שתהא תורתך אמנונתנו בעולם הזה ותהא עמנו לעולם הבא. ¹ **חנינא בר פפא רמי בר פפא נחמן בר פפא אחאי בר פפא אבא מרי בר פפא רפרם בר פפא רכיש בר פפא סויהב בר פפא אדא בר פפא דרו בר פפא:**

הערב נא וי אלהינו את דברי תורתך בפנינו ובכיפיות עמך בית ישראל.
ונהיה פלנו אנחנו וצאצאינו וצאצאי עמך בית ישראל פלנו יודעי שמך ולומדי תורתך: מאויבי תחכמני מצותיך פי לעולם היא לי: יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש: לעולם לא אשפח פקודיך פי במ חיייתני: ברוך אתה וי למדיני חקיך: אמן אמן אמן סלה ועד:
מוזרים אנחנו לפניך וי אלהינו ואלהי אבותינו ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש ולא שמת חלקנו מיושבי קרנות. שאנו משכימים והם משכימים. אנו משכימים לדברי תורה והם משכימים לדברים בטלים. אנו עצמים והם עצמים. אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינן מקבלים שכר. אנו רצים והם רצים. אנו רצים לחיי העולם הבא והם רצים לבאר שחת. שצאמר ואתה אלהים תורידם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ומיהם ואני אבטח בך:

יהי רצון מלפניך וי אלהי בשם שעזרתני לסים מסכת מדות כן תעזוני להתחיל מסכתות וספרים אחרים ולסימם ללמד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תלמוד תורתך באהבה. וזכות כל התנאים ואמוראים ותלמידי חכמים נעמוד לי ולזרעי שלא תמוש התורה מפי ומפי זרעי וזרע זרעי עד עולם. ותתקיים בי בהתהלכך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך. פי בי ירבו ימיה ויוסיפו לך שנות חיים: אורך ימים בימינה בשמאלה עשר וכבוד: וי עזז לעמו וזן יין יברך את עמו בשלום: יתגדל ויתקדש שמה רבא: בעלמא דהוא עתיד לאתחדתא. ולאחיא מתיא. ולאסקא לחיי עלמא. ולמבנא קרתא דייושלם. ולשכלל היכליה בגוה. ולמערך פולחנא נוגראה מארעא. ולאכתא פולחנא דשמאי לאתריה. וימליך קודשא בריך הוא במלכותיה ויקריה. ויוצמח פרקנה ויקרב משיחה: בחיובן ובכוימיוכוז ובחיי דכל בית ישראל בעגלא ובזמן קריב. ואמרו אמן: והא שמה רבא מברך לעלם ולעלמי עלמאי. יתפרך וישתבח ויתפאר ויתרומם ויתנשא ויתנהדר ויתעלה ויתהלל שמה דקדשא בריך הוא: לעלא מן כל ברכתא וישריתא תשבחתא ונחמתא דאמירן בעלמא. ואמרו אמן: על ישראל ועל רבנן. ועל תלמידיהון ועל כל תלמידיהון. ועל כל מאן דעסקין באורייתא. די באתרא (קדישא) הדין ודי בכל אתר ואתר. והא לחון ולכוז שלמא רבא חנא וחסדא ורחמי וחיי אריכי מונוני רויחי ופרקנא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא ואמרו אמן: והא שלמא רבא מן שמיא וחיים טובים עלינו ועל כל ישראל. ואמרו אמן: עושה שלום במרומיו הוא ברחמיו יעשה שלום עלינו ועל כל ישראל ואמרו אמן:

6) [פי' הגון על זה מנאם כס' החיים שחיר לחי הגאון מהר"ל מפראג כספר זכיות חיל פ"ג].
7) צביומא בסוף משניות הרמ"א ז"ל וכן בס' יט"ש צצ"ק כבוד רמזם על הכרת שמות הללון.